

РОЛЬ ВНУТРІШНІХ ІНВЕСТИЦІЙ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

***БОБЛОВСЬКИЙ О.Ю., К.Ф.Н., ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

В умовах фінансової та політичної нестабільності економіка України потребує значних інвестицій. Україна сьогодні переживає інвестиційну кризу, адже приплив іноземного капіталу в її економіку за світовими мірками дуже незначний і не відповідає потребам країни в інвестиціях [2, 4].

Необхідною умовою розвитку економіки є висока інвестиційна активність. Вона досягається за рахунок збільшення обсягів реалізованих інвестиційних ресурсів і найбільш ефективного їх використання в пріоритетних сферах матеріального виробництва та соціальної сфери. Інвестиції відіграють важливу роль, як на макро-, так і на мікро рівні. По суті, вони визначають майбутнє країни в цілому, окремого суб'єкта господарювання і є локомотивом у розвитку економіки [3].

Величезне значення для України мають не тільки іноземні, а й внутрішні інвестиції. В умовах зростаючої конкуренції і в зв'язку зі складним політичним і фінансовим становищем вітчизняних виробників питання пошуку джерел інвестицій виходить на перший план.

Внутрішні інвестиції залежать від кількості заощаджень, відкладених населенням на майбутнє, так як частина з них іде на задоволення потреб, а частина направляється на інвестиції. Те ж стосується прибутку компаній і держави, коли кошти, потушивши в бюджет, перевищують витрати. Таким чином, можна зробити висновок, що внутрішні джерела інвестицій, якщо розглядати країну в цілому залежать від кількості заощаджень населення, уряду і організацій [1].

Під інвестиціями розуміються сукупність витрат, що реалізуються у формі цілеспрямованого вкладення капіталу на певний термін в різні галузі та сфери економіки, в об'єкти підприємницької й інших видів діяльності для отримання прибутку (доходу) і досягнення як індивідуальних цілей інвесторів, так і позитивного соціального ефекту.

Економічна природа інвестицій полягає в опосередкуванні відносин, які виникають між учасниками інвестиційного процесу з

приводу формування і використання інвестиційних ресурсів з метою розширення і вдосконалення виробництва. Тому інвестиції як економічна категорія виконують ряд важливих функцій, без яких неможливий розвиток економіки. Вони зумовляють зростання економіки, підвищують її виробничий потенціал.

На макрорівні інвестиції є основою для здійснення політики розширеного відтворення, прискорення науково-технічного прогресу, поліпшення якості та забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної продукції, структурної перебудови економіки та збалансованого розвитку всіх її галузей, створення необхідної сировинної бази промисловості, розвитку соціальної сфери, вирішення проблем обороноздатності країни та її безпеки, проблем безробіття, охорони навколишнього середовища тощо [5].

Виключно важливу роль відіграють інвестиції на мікрорівні. Вони необхідні для забезпечення нормального функціонування підприємства, стабільного фінансового стану і максимізації прибутку господарюючого суб'єкта. Без інвестицій неможливі забезпечення конкурентоспроможності товарів, що випускаються і послуг, що надаються, подолання наслідків морального та фізичного зносу основних фондів, придбання цінних паперів і вкладення коштів в активи інших підприємств, здійснення природоохоронних заходів тощо.

За регіональною ознакою виділяють внутрішні (вітчизняні) та зовнішні (закордонні) інвестиції. Внутрішні інвестиції здійснюються в об'єкти інвестування, що знаходяться всередині країни; зовнішні інвестиції – в об'єкти інвестування, що знаходяться за її межами. Сюди ж відноситься придбання різних фінансових інструментів: акцій закордонних компаній або облігацій інших держав.

Об'єктами інвестиційної діяльності є, перш за все, новостворювані і модернізовані виробничі і невиробничі основні фонди і оборотні кошти в усіх сферах національної економіки. Саме сюди спрямовується основна частина реальних капіталоутворюючих інвестицій. Слід підкреслити, що реальні інвестиції відіграють виняткову роль у вітчизняній економіці.

Зростання обсягу та ефективність використання реальних, капіталоутворюючих інвестицій, спрямованих на створення нових і модернізацію діючих основних фондів, на якісне поліпшення оборотних коштів, збільшують виробничу потужність економіки і є матеріальною основою досягнення більш високого рівня економічного зростання.

Інвестиції в новітні технології дозволяють також зберегти конкурентні переваги, як окремого господарюючого суб'єкта, так і національної економіки в цілому. Іншими об'єктами інвестиційної діяльності для власників засобів є цінні папери, цільові грошові вклади. Однак ці об'єкти вкладення коштів є підпорядкованими по відношенню до вкладень в створення нових або модернізацію діючих основних фондів.

Об'єктами інвестиційної діяльності є також готова науково-технічна продукція та її розробка, майнові права та права володіння земельними ділянками, утіддями, права на промислову інтелектуальну власність, торгові марки і сертифікати тощо.

Інвестиції в науково-технічні розробки і науково-технічну продукцію тісно пов'язані з інвестиціями в створення нових і модернізацію діючих основних фондів. Вони відображають стан і перспективи інноваційної діяльності, якісного оновлення матеріальної основи національної економіки – основних фондів.

Суб'єктами інвестиційної діяльності є всі учасники реалізації інвестиційних проектів: інвестори, замовники, виконавці робіт, користувачі об'єктів інвестиційної діяльності, постачальники, банківські, страхові та посередницькі організації, біржі та ін.

Інвестори – суб'єкти інвестиційної діяльності, здійснюють вкладення власних, позикових і залучених коштів у формі інвестицій та забезпечують їх цільове використання.

Внутрішніми інвесторами можуть бути:

- Уряд України в особі органів, уповноважених управляти державним майном або наділених майновими правами;
- органи місцевого самоврядування, уповноважені в законодавчому порядку;
- вітчизняні підприємства, а також підприємницькі об'єднання, організації та інші юридичні особи, наділені їх статутами необхідними в тому правами;
- спільні підприємства, організації та інші юридичні особи.

Інвестори виступають, перш за все, в ролі прямих вкладників фінансових коштів і інших капіталів і, відповідно до цього, – в ролі покупців і користувачів продукції інвестування (побудованих заводів, фабрик, транспортних споруд, ліній і об'єктів зв'язку та ін.). Інвестори – це інвестиційні фонди, компанії; воникладають кошти в акції новостворених підприємств (виробництв) або існуючих, які здійснюють на кошти від продажу акцій модернізацію або диверсифікацію свого виробництва; інвесторами є фізичні та

юридичні особи, які вкладають свої кошти в придбання акцій і інших цінних паперів підприємств і організацій, а також випускаються державою, територіальними органами влади.

Щоб реалізувати різні інвестиційні проекти, необхідні розробка техніко-економічних обґрунтувань, проведення інженерних досліджень, розробка проектної документації на будівництво та зведення будівель і споруд, проведення робіт з реконструкції, укладення договорів з підрядними будівельно-монтажними організаціями на здійснення будівельно-монтажних, пусконаладжувальних робіт тощо. Ці функції замовника інвестори можуть здійснити або самі через свої відповідні служби, або уповноважують на це посередницькі юридичні або фізичні особи. Для цього зазначені особи наділяються з боку інвестора необхідними правами розпорядження інвестиціями в рамках, визначених інвестором [6].

Інвестиції підприємства можуть охоплювати як повний науково-технічний цикл створення товару, так і його елементи (стадії): наукові дослідження, проектно-конструкторські роботи, реконструкцію та розширення діючого виробництва, створення нового виробництва, організацію реалізації товару тощо.

Одна з найважливіших проблем в інвестиційній діяльності – організація її фінансування. Формування інвестиційних ресурсів є основною умовою здійснення інвестиційного процесу.

Джерела фінансування інвестицій – це кошти, які можуть бути використані як інвестиційні ресурси. Від підбору джерел фінансування залежить не тільки життєздатність інвестиційної діяльності, а й розподіл кінцевих доходів від неї, ефективність використання авансованого капіталу, фінансова стійкість підприємства, що здійснює інвестиції. Склад і структура джерел фінансування інвестицій залежать від діючого в суспільстві механізму господарювання.

Внутрішнє інвестування – це комплекс заходів, спрямованих на залучення власних заощаджень фізичних і юридичних осіб, які проживають або здійснюють підприємницьку діяльність на території України. Рівень його є основним показником інвестиційної привабливості країни для іноземних інвесторів.

До власних коштів підприємств та організацій, які здійснюють інвестиційні проекти, відносяться:

- амортизаційні відрахування на існуючі фонди (на їх реновацію);
- прибуток від виробничо-господарської діяльності, що спрямовується на виробничий розвиток;

– суми, отримані від страхових компаній у вигляді відшкодування збитків за понесені збитки в результаті стихійних лих і нещасних випадків;

– кошти від продажу непотрібних основних засобів і їх надлишків, імобілізація надлишків оборотних коштів;

– кошти від реалізації нематеріальних активів (державних цінних паперів інших підприємств, патентів тощо).

До власних джерел інвестування підприємств і організацій відносяться також кошти, що залучаються з різних джерел. До залучених коштів фінансування інвестиційних проектів відносяться:

– кошти, виручені в результаті випуску і продажу інвестором акцій та інших цінних паперів;

– кошти інших підприємств і організацій, залучених до участі в інвестиційному проекті на правах компаньйонів і на відповідних умовах участі в розподілі дивідендів;

– кошти, що виділяються холдинговими та акціонерними компаніями, промислово-фінансовими групами на безоплатній основі;

– державні субсидії, різного роду грошові внески і пожертвування з регіональних і місцевих бюджетів, фондів підтримки підприємництва та ін., які надаються на безоплатній основі.

Необхідно зауважити, що Україна є країною, інвестиції в якій можуть принести величезний прибуток, але існує також великий ризик втрати коштів інвестора. Має місце велика кількість факторів, що негативно грають на залучення інвестицій в економіку України, які помітно знижують інвестиційну привабливість нашої країни. Основні завдання уряду на сьогоднішній день - це поліпшення інвестиційного клімату, шляхом зміни законодавства щодо захисту прав та інтересів інвесторів. Слід зазначити, що це не єдина, але найбільш вагома, проблема залучення інвестицій в українську економіку.

Література.

1. Вовченко О.Л. Інвестиції: економічна сутність та форми / О.Л. Вовченко // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 6. – С. 18-23.

2. Лашенко О.Ю. Внутрішнє інвестування, як метод подолання економічної кризи в Україні / О.Ю. Лашенко, М.М. Недужа // Вісник НАУ. – 2011. – № 137. – С. 38-44.

3. Лушкін В.А. Роль інвестицій в розвитку економіки регіона / В.А. Лушкін // Вісник Харківського національного університету. Серія: економічна. – 2002. – № 565. – С. 11-17.

4. Тульчинський Г.А. Кризис как потенциал и ресурс / Г.А. Тульчинский // Философские науки. – 2009. – № 2. – С. 68-73.

5. Чорна М.В. Формування ефективної інвестиційної політики підприємства: Монографія / М.В. Чорна, С.В. Глухова. – Харків : ФОП Шейніна О.В., 2010. – 210 с.

6. Штанько Л.О. Процес планування ефективної інвестиційної стратегії підприємства / Л.О. Штанько // Проблеми системного підходу в економіці : зб. наук. праць. – Київ, 2009. – С. 65-67.

УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОМ В ІНТЕГРОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

***ВАРДІАШВІЛІ А.В.,
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ РИНКУ ТА
ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАНУ***

Ефективність функціонування внутрішнього ринку слід розглядати через призму конкурентоспроможності його головних учасників – товаровиробників [2-3]. Аналіз існуючих теоретичних напрацювань щодо сутності конкурентоспроможності дозволив виявити відсутність єдності поглядів на цю категорію. Тому, доцільним стало обґрунтування визначення, яке в найбільшій мірі відповідає контексту виконаного дослідження. Так, під конкурентоспроможністю аграрних підприємств слід розуміти здатність до повномірної мобілізації економічного потенціалу підприємства, як суб'єкта економічних відносин, з одночасним створенням товарних, цінових, маркетингових та логістичних конкурентних переваг, що дозволяє пропозиціям підприємства бути більш привабливими для споживачів, постачальників та інвесторів у порівнянні з основними конкурентами, наслідком чого є збереження чи збільшення ринкової частки, підвищення економічної ефективності та вартості бізнесу [4]. При цьому рівень конкурентоспроможності підприємства можливо інформативно та релевантно оцінювати та розглядати лише в динаміці, адже неконкурентоспроможне підприємство чи продукція за певних умов зовнішнього середовища може стати конкурентоспроможним при зміні цих умов і навпаки.

Таким чином, в контексті імплементації парадигми сталого розвитку суб'єктів економічних відносин в менеджменті основної діяльності інтегрованих підприємств доцільно вести мову не стільки про динаміку рівнів конкурентоспроможності та ефективності, скільки про визначення напряму організаційних, виробничо-технологічних та